
Mensenhandel in Zeeland

Uitvoeringsprogramma

2020 – 2021 – 2022- 2023

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
2. GEMEENTELIJK BASISNIVEAU	2
2.1 SIGNALEREN VAN MENSENHANDEL	2
2.2 AANDACHTSFUNCTIONARIS MENSENHANDEL	3
2.3 GEMEENTELIJK BELEID EN LOKALE REGELGEVING MENSENHANDEL	3
2.4 ZORGCOÖRDINATOR	4
3. ZEEUWS NIVEAU	4
3.1 REGIONALE TAFEL	4
3.2 PROJECT JONGEREN EN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG	5
3.3 RUPS	5
3.4 SLEUTELFIGURENBIJEENKOMSTEN	5
3.5 PROJECTSTRUCTUUR ZEEUWSE AANPAK MENSENHANDEL	6
4. DOORONTWIKKELING	6
4.1 AANPAK SPECIFIEKE DOELGROEPEN	6
4.2 VOORKOMEN RECIDIVE	6
4.3 NOODOPVANG EN VROUWENOPVANG	6
4.4 SAMENWERKING MET ZUID- HOLLAND, BRABANT EN VLAANDEREN	7
5. BIJLAGEN	9
BIJLAGE 1: FUNCTIEPROFIEL AANDACHTSFUNCTIONARIS MENSENHANDEL	9
BIJLAGE 2 SCHOLINGSVOORSTEL SIGNALEREN MENSENHANDEL VOOR GEMEENTEN	10
BIJLAGE 3: MONITORING VOORTGANG GEMEENTEN	11

1. Inleiding

Dit uitvoeringsprogramma is een aanvulling op het Zeeuwse plan van aanpak mensenhandel. Dit plan van aanpak is door alle Zeeuwse colleges vastgesteld. Hiermee is toegezegd dat alle gemeenten zich in gaan zetten voor de aanpak van mensenhandel in Zeeland. Om deze aanpak een stevige basis te geven en te borgen, moeten gemeenten weten wat zij hiervoor moeten en kunnen doen.

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit drie onderdelen:

1. Gemeentelijk basisniveau: gericht op de korte termijn en op wat iedere gemeente afzonderlijk verplicht is om te organiseren. Waar mogelijk wordt dit Zeeuws breed mogelijk gemaakt;
2. Zeeuwse niveau aanpak mensenhandel; gericht op de korte termijn en op wat er Zeeuws breed georganiseerd wordt
3. Zeeuwse doorontwikkeling; gericht op de langere termijn en op Zeeuws niveau.

2. Gemeentelijk basisniveau

Iedere gemeente moet voldoen aan het basisniveau van de bestuurlijke aanpak van mensenhandel. Dit geldt voor de vier onderdelen arbeids-, seksuele- en criminele uitbuiting en orgaanhandel. Om dit basisniveau te behalen, dienen gemeenten aan vier eisen te voldoen:

1. Signaleren van mensenhandel
2. Gemeentelijke aandachtsfunctionaris mensenhandel
3. Gemeentelijk beleid en lokale regelgeving
4. Zorgcoördinatie voor slachtoffers van mensenhandel

2.1 Signaleren van mensenhandel

Hoe eerder slachtoffers in beeld zijn, hoe eerder en beter er gehandeld kan worden richting zowel slachtoffer als dader. Iedereen kan signalen opvangen, zowel burgers als professionals en deze signalen kunnen ontzettend uiteenlopen. Daarom is het belangrijk dat informatie hierover wordt gedeeld en dat men bewust is van de wijze waarop dit gemeld kan worden.

Actief signaleren gaat via drie pijlers:

1. Burgers en professionals zijn zich bewust van de signalen van mensenhandel en weten wat ze met hun signalen kunnen doen;
2. Medewerkers van gemeenten kunnen signalen van mensenhandel herkennen en weten waar ze met deze signalen terecht kunnen;
3. Medewerkers van gemeenten gaan actief op zoek naar signalen van uitbuiting.

Pijler 1: Burgers en professionals signaleren			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Informatiepagina op internet voor burgers	Gemeente	Q4 2020	x
2. Campagne inwoners, aansluiten bij 5 mei activiteiten	Zeeuws	Q2 2021	Via bestaande subsidies
3. Voorlichting ondernemers en mensen in de zorg	Zeeuws	Q1 2021	Koffie/thee kosten

Pijler 2: Medewerkers van gemeenten signaleren			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Interne meldroute/meldpunt inrichten en communiceren	Gemeente	Q4 2020	x
2. Training FairWork baliemedewerkers, RNI-medewerkers, bestuurlijke toezichthouders en inspectiemedewerkers (wordt Zeeuws aangeboden, zie bijlage 2 scholing)	Gemeente	Start Q3 2020	€1100,- per gemeente
3. Informatiepagina op intranet voor intern	Gemeente	Q4 2020	x
4. Praktijkervaring delen	Zeeuws	Doorlopend	x

Pijler 3: Medewerkers gaan actief op zoek naar signalen			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Reguliere bestuurlijke controles	Gemeente	Q4 2020	x
2. Risicogestuurde bestuurlijke controles	Gemeente	Q4 2020	x
3. Praktijkervaring delen	Zeeuws	Doorlopend	x

2.2 Aandachtsfunctionaris mensenhandel

Om de aanpak binnen de gemeente te reguleren en signalen te borgen, is het noodzakelijk dat iedere gemeente beschikt over een aandachtsfunctionaris mensenhandel. Deze functionaris zorgt ervoor dat het onderwerp mensenhandel in de gemeente onder de aandacht wordt gebracht, dat signalen gemeld (kunnen) worden en dat er gehandeld wordt bij misstanden (zie profiel in bijlage 1). De aandachtsfunctionaris houdt ook de verbinding met Taskforce Zeeland- West Brabant en het RIEC.

Aandachtsfunctionaris mensenhandel			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Benoemen aandachtsfunctionaris mensenhandel (functieprofiel bijlage 1)	Gemeente	Q3 2020	x
Scholing aandachtsfunctionaris	Zeeuws	Q3 2020	€500,- per gemeente
Jaarlijkse bijeenkomst aandachtsfunctionarissen	Zeeuws	Jaarlijks	x

2.3 Gemeentelijk beleid en lokale regelgeving mensenhandel

Om een integrale aanpak te realiseren is het van belang de aanpak van mensenhandel ingebed is in gemeentelijk beleid. Dit kan door het onderwerp mee te nemen in de beleidsstukken van zorg, veiligheid en huiselijk geweld, maar ook door het in te bedden in de aanpak rondom de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Om bestuursrechtelijk op te kunnen treden tegen mensenhandel en daaraan gerelateerde misstanden, is het noodzakelijk dat de lokale regelgeving hiervoor is ingericht. Dit betekent dat gemeenten in beeld moeten hebben welke artikelen bijvoorbeeld in de APV moeten staan om dit te realiseren.

Gemeentelijk beleid			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Bestemmingsplannen	Gemeente	2021	x

Lokale regelgeving			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Overzicht bestuurlijke handvatten	Gemeente	2021	x
Bestuurlijk optreden/controleren	Gemeente	2021	x
Apv art. seksinrichtingen prostitutie	Gemeente	2021	x
Handhavingsbeleid	Gemeente	2021	x

Bestuurlijke instrumenten			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Bestemmingsplannen			x

2.4 Zorgcoördinatie slachtoffers mensenhandel

Alle Zeeuwse gemeenten hebben ingestemd met het voorstel tot het aanstellen van een Zeeuwse zorgcoördinator mensenhandel. Deze coördinator is op 15 april 2020 begonnen en heeft als werklocatie het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland. Haar naam is Keetie Saman.

Zorgcoördinatie			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Bestemmingsplannen	werkgroep	2020-2023	85.215
Monitoring zorgcoördinatie	Werkgroep	Jaarlijks	Valt binnen budget zc

3. Zeeuws niveau

3.1 Regionale tafel

In de beginfase en zo lang als nodig wordt geacht zal voor van de aanpak een Zeeuwse tafel Mensenhandel worden ingesteld. Deze heeft als doel het onderwerp aanpak mensenhandel in Zeeland onder de aandacht te houden en het draagvlak te vergroten, afstemmen van ambitieniveaus en fenomenen binnen zorg en veiligheid binnen Zeeland met elkaar te delen. Aan deze tafel worden de bestuurlijke trekkers van de Zeeuwse gemeenten (burgemeester gemeente Sluis en wethouder Zorg gemeente Goes), OM, politie, RIEC, de Taskforce Zeeland-West-Brabant en Zorg- en Veiligheidshuis, gevraagd. De Zeeuwse coördinator slachtoffers mensenhandel draagt zorg voor de ondersteuning. Zo leggen we de verbinding naar TF-RIEC voor de aanpak van een dader of een fenomeen en richten we zo goed mogelijk met elkaar de processen in. In de praktijk zijn deze contacten er al.

De volgende taken zijn mogelijk:

- Het activeren dat elke gemeente in Zeeland voldoet aan het Basisniveau Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel;
- Lokale en regionale trends, ontwikkelingen en knelpunten signaleren (en waar mogelijk daarop acteren);
- Het vormgeven in samenwerking met landelijke organisaties van regionaal beleid omtrent mensenhandel en prostitutie;
- Het aanjagen van regionale samenwerking op het gebied van mensenhandel;

- Het versterken van de verbinding tussen de zorg- en veiligheidspartners met de bedoeling slachtofferschap zo snel mogelijk te stoppen dan wel te voor te zijn;
- Het blijven agenderen op de relevante gremia van knelpunten in de aanpak van mensenhandel in Zeeland;
- Inzetten op preventie slachtofferschap: weerbaarheid, preventieprogramma scholen vooral onder lvb jeugd, preventie onder sekswerkers, preventie arbeidsmigranten en dergelijke.

Zeeuwse regionale tafel mensenhandel			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Formeren en tafel organiseren	Werkgroep	Q3 2020, daarna ieder half jaar	x

3.2 Project Jongeren en grensoverschrijdend gedrag

De regio's Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen faciliteren het de aanpak Jongeren en Seksueel Overschrijdend Gedrag (JSOG). Voor dit project is een projectcoördinator aangesteld. De werkwijze houdt in dat er integraal gekeken wordt naar de signalen. Er is altijd een mate van spanning tussen de aanpak van de daders en de zorg voor de slachtoffers. Soms lopen deze ook door elkaar heen, wie in eerste instantie als "dader" wordt gezien kan in een later stadium ook als slachtoffer naar voren komen en vice versa. De justitiële werkwijze vraagt zorgvuldigheid in het behandelen van de signalen maar zorgt in een aantal gevallen ook voor onbegrip of onzekerheid. Zowel bij de betrokkenen als bij de zorgpartners. Daar is met deze werkwijze volop aandacht voor. Het is op dit moment onzeker en onduidelijk of en hoe dit project wordt gecontinueerd.

Project Jongeren en grensoverschrijdend gedrag			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Duidelijkheid creëren project	Veiligheidshuis Zeeland	2020	x

3.3 RUPS

Het Regionale Uitstapprogramma voor prostituees in de regio Zeeland biedt sekswerkers hulp en ondersteuning bij het stoppen met prostitutie. Het maakt voor deelname aan het uitstapprogramma niet uit of men vrijwillig of onder dwang in de prostitutie werkt. Het project is gestart in 2015 en er zijn inmiddels 40 sekswerkers bereikt waarvan er 13 zijn uitgestapt en bij 8 sekswerkers is de situatie duurzaam verbeterd: huisvesting gevonden of hulpverlening opgestart. De trajectbegeleiders van RUPS kunnen slachtoffers van seksuele uitbuiting, door de intensieve begeleiding, kans op nieuw perspectief bieden.

RUPS			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten

3.4 Sleutelfigurenbijeenkomsten

Twee keer per jaar vinden er Zeeuwse bijeenkomsten plaats voor Zeeuwse en landelijke sleutelfiguren op het gebied van de aanpak van mensenhandel. Het doel hiervan is om informatie uit te wisselen, het netwerk uit te breiden en de samenwerking te verbeteren zodat er betere resultaten geboekt worden. De sleutelfigurenbijeenkomsten vinden iedere keer in een andere gemeente plaats. De organisatie is in handen van de werkgroep en de bestuurlijke trekkers.

Sleutelfigurenbijeenkomsten			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten

Twee keer per jaar sleutelfiguren bijeenkomsten	Werkgroep	Q1 en Q3 jaarlijks	Koffie/ thee voor organiserende gemeente
---	-----------	--------------------	--

3.5 Projectstructuur Zeeuwse aanpak mensenhandel

Het opdrachtgeverschap voor het plan van aanpak en het uitvoeringsplan ligt bij de afzonderlijke gemeenten maar komt samen in het overlegplatform DC/CZW van alle burgemeesters en wethouders zorg. Er zijn vanuit dit gremium twee bestuurlijke trekkers gevraagd namelijk Marga Vermue en André van der Reest.

De uitvoering ligt in handen van de Zeeuwse werkgroep mensenhandel, onder leiding van de projectleider. De werkgroep bestaat uit AOV'ers (Anne Lauret en Gert- Jan Bommeljé), juridisch beleidsmedewerker en aandachtsfunctionaris mensenhandel (Janety Menheere-Monteiro), beleidsmedewerkers sociaal domein (Iris Vroegop en Richard Schriemer), Veilig Thuis (Leonie Ernst), Zorg-en Veiligheidshuis (Bruno Vanassche), zorgcoördinator (Keetie Saman) en de projectleider Geweld hoort nergens thuis (Paulette de Kraker).

<i>Projectstructuur Zeeuwse aanpak mensenhandel</i>			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Bestuurlijke trekkers André van der Reest en Marga Vermue	Bestuurlijke trekkers	Doorlopend	x
Zeeuwse werkgroep mensenhandel	Werkgroep	Doorlopend	x
Projectleider Paulette de Kraker	Projectleider	Doorlopend	x
Borging continuïteit projectleiderschap	Werkgroep	Q1 2022	x

4. Doorontwikkeling

4.1 Aanpak specifieke doelgroepen

Een kwart van de daders van mensenhandelzaken is nog geen 23 jaar. Bij binnenlandse seksuele uitbuiting is dit zelfs ruim een derde. Het is dan ook belangrijk dat wordt ingezet op deze doelgroep om zo mensenhandel en uitbuiting te voorkomen. Planning: 2022

4.2 Voorkomen recidive

Het voorkomen dat daders opnieuw de fout in gaan is een belangrijk speerpunt van de aanpak van mensenhandel, maar op dit moment is er geen inzicht in hoe vaak dit gebeurt. Daarom beveelt de Nationaal Rapporteur de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan om te (laten) onderzoeken hoe vaak daders van de verschillende mensenhandelvormen recidiveren. Planning: 2022

4.3 Noodopvang en vrouwenopvang

Vrouwenopvang en maatschappelijke opvang is in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) als wettelijke taak vastgelegd voor gemeenten. In Zeeland werken alle 13 Zeeuwse gemeenten en de provincie op dit terrein samen via het College zorg en Welzijn. Naast de maatschappelijke- en vrouwenopvang voorzieningen in Zeeland zijn er landelijke gespecialiseerde opvangvoorzieningen voor slachtoffers van mensenhandel. Zie:

<https://www.wegwijzermensenhandel.nl/Beschermen/Opvang/>

Het is belangrijk om in Zeeland voldoende opvangmogelijkheden beschikbaar te hebben voor slachtoffers van mensenhandel. We volgen de huidige ontwikkelingen rondom de versnellingsagenda beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We onderzoeken of we hierbij aan kunnen haken. Planning: 2020 en 2021.

4.4 Samenwerking met Zuid- Holland, Brabant en Vlaanderen

We willen samenwerken met de regio's Brabant, Zuid- Holland en Vlaanderen. Voorwaarde is dat het ons niet afleidt van onze Zeeuwse prioriteiten maar juist ondersteunend is ten aanzien van onze eigen doelstellingen.

Redenen om samen te werken:

- 1) Voorkomen van waterbedeffect; In de aanpak van mensenhandel willen we met de verschillende regio's om ons heen voorkomen dat er een zogenaamd waterbed effect ontstaat als mensenhandelaren in een nabije regio actief worden op het moment dat ze merken dat het lastiger voor ze wordt om in de oorspronkelijke regio hun handel voort te zetten. Slachtoffers worden dan van de ene regio naar de andere regio verplaatst.
- 2) Samen leren en ontwikkelen; We zijn tegelijkertijd met dezelfde dingen bezig. We willen uitwisselen, afspraken maken wie wat ontwikkelt en wie afneemt en elkaar van feedback voorzien om zo de kwaliteit en kwantiteit van onze inzet te verhogen. Het is ook inspirerend om dit samen te doen.
- 3) Samen staan we sterker; Op het moment dat er zich kansen voordoen of inzet nodig is voor extra landelijke of Europese middelen, is het sterker om dit in gezamenlijkheid te doen. Dit gaat beter en makkelijker als je elkaar al kent. Planning: 2021.

5. Financiering

Zeeuwse kosten

In 2019 hebben de 12 Zeeuwse gemeenten (exclusief Tholen die meedoet met Brabant) ingestemd met de financiering van de zorgcoördinatie t.w.v. €85.215,- per jaar voor een looptijd van vier jaar (met ingang van april 2020) door het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland. Vanuit dit budget wordt de zorgcoördinatie en evaluatie/ monitoring van de zorgcoördinatie gefinancierd.

Het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland financiert éénmalig de train- de trainers trainingen t.w.v. ca. €5000,- (zie bijlage 2 scholingsopzet).

Gemeentelijke kosten

De basistrainingen voor aandachtfunctionaris (kosten ca.500,- ex btw) en leidinggevenden (kosten ca. 350,- ex btw). betalen gemeenten vanuit hun eigen scholingsbudget.

Er zijn op dit moment geen andere kosten voorzien.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Functieprofiel aandachtsfunctionaris mensenhandel

Belangrijke kwaliteiten van een aandachtsfunctionaris is dat hij/zij vanuit intrinsieke motivatie en gevoel van rechtvaardigheid kiest voor deze neventaak. De aandachtsfunctionaris moet bereid zijn blijvend aandacht te geven aan het onderwerp. De aandachtsfunctionaris zorgt ervoor dat het melden van signalen makkelijk gaat zonder dat het werk van de collega's anders wordt ingericht, maar leert collega's met een andere blik te kijken.

Het functieprofiel voor de gemeentelijke aandachtsfunctionarissen mensenhandel ziet er in Zeeland als volgt uit:

De functionaris:

- functioneert als meldpunt/contactpersoon binnen de gemeente voor medewerkers die (tijdens hun werkzaamheden) in aanraking komen met signalen van mensenhandel;
- weet collega's te enthousiasmeren en kennis en belang van signalering, bestrijding en slachtofferondersteuning over te brengen;
- is zowel binnen de gemeente als bij partners bekend als aandachtsfunctionaris mensenhandel van de gemeente;
- kan zorg, gemeente, politie en justitie met elkaar verbinden;
- stelt zich proactief op en initieert waar nodig overleg of training voor professionalisering dan wel om casuïstiek te bespreken;
- zoekt en heeft goed toegang tot bestuurders en heeft affiniteit met bestuurlijke handhaving;
- draagt er zorg voor dat de gemeente haar handhavingsbeleid op het gebied van mensenhandel op orde heeft en indien nodig toepast;
- onderhoudt contacten met het team AVIM van de politie Zeeland dat zich bezighoudt met mensenhandel, de partners die een verantwoordelijkheid hebben bij de bescherming van slachtoffers en de RIEC accounthouder mensenhandel;
- houdt bij deze processen steeds oog voor het belang en de rechten van potentiële slachtoffers van mensenhandel;
- neemt deel aan het Zeeuwse netwerk van aandachtsfunctionarissen en wisselt kennis en informatie daarin uit.

Let op! Een aandachtsfunctionaris mensenhandel is een neventaak. Bij voorkeur heeft iedere gemeenten een eigen aandachtsfunctionaris. In de gevallen dat het echt niet mogelijk is zelf in aandachtsfunctionaris te voorzien zal per geval gekeken moeten worden of een functionaris van een andere gemeente een oplossing zou kunnen zijn. Dit kan alleen als er afspraken gemaakt worden over samenwerking en informatiedeling.

Bijlage 2: Scholingsvoorstel signaleren mensenhandel voor gemeenten

Ambtenaren met burgercontact zoals baliemedewerkers en toezichthouders, aandachtfunctionarissen en leidinggevenden hebben een belangrijke rol in de totale aanpak om beter te signaleren. De FairWork Academie, het trainings- en adviesbureau van FairWork, verzorgt gespecialiseerde trainingen voor gemeenten. Voor de Zeeuwse gemeenten bieden zij de volgende praktische trainingen aan om de aanpak van mensenhandel in de praktijk vorm te geven.

Voor de aandachtfunctionaris

1. Basis: Wat moet ik minimaal weten als aandachtfunctionaris? Basiskennis mensenhandel | invulling van de rol van aandachtfunctionaris Eendaagse training | coaching | follow-up bijeenkomst van 2 uur na 6 maanden

Onder voorbehoud: 26 oktober 2020 1^e training

2. Verdieping: Hoe verzorg ik bewustwordingsbijeenkomsten in mijn gemeente? Train-de-trainer: leer zelf bewustwordingsbijeenkomsten verzorgen voor bijvoorbeeld sociale wijkteams of toezichthouders om zo meer signalen op te halen. Tweedaagse training | toolkit

Voor leidinggevenden

3. Signaleren in jouw team: jouw rol is essentieel. Praktische training voor teamleiders. Training van een halve dag

Onder voorbehoud: 27 oktober 2020 1^e training

Voor ambtenaren met burgercontact

4. Mensenhandel: herken jij de signalen? Praktische vaardigheidstraining voor ambtenaren met burgercontact per functiegroep: baliemedewerkers, handhaving & toezicht, sociale wijkteams

Train de trainer

We willen een train de trainers opzet hanteren voor de verdiepingstraining (nr 2) en de training voor de ambtenaren met burgercontact (nr 4). De zorgcoördinator en drie Zeeuwse aandachtfunctionarissen gaan deze trainingen volgen en vervolgens zelf deze trainingen verzorgen in de andere gemeenten. Het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland financiert eenmalig deze train- de trainer trainingen (kosten ca. €5000,- ex btw).

Scholingsbudget

De basistrainingen voor aandachtfunctionaris (kosten ca.500,- ex btw) en leidinggevenden (kosten ca. 350,- ex btw). betalen gemeenten vanuit hun eigen scholingsbudget. Dit komt op een bedrag van €850,- euro per gemeente.

Bijlage 3: Monitoring voortgang gemeenten

	<i>Borsele</i>	<i>Goes</i>	<i>Kapelle</i>	<i>Noord-Beveland</i>	<i>Reimerswaal</i>	<i>Schouwen-Duiveland</i>	<i>Tholen</i>	<i>Middelburg</i>	<i>Vlissingen</i>	<i>Veere</i>	<i>Hulst</i>	<i>Sluis</i>	<i>Terneuzen</i>
Lokaal													
<i>Aandachtsfunctionaris</i>													
<i>Bewustwordingsessies intern</i>													
<i>Meldpunt signalen</i>													
<i>APV art. seksinrichtingen en prostitutie</i>													
<i>Handhavingsbeleid</i>													
<i>Controles</i>													
Provinciaal													
<i>Zorgcoördinator</i>													
<i>Vaststellen plan van aanpak door college</i>													
<i>Vaststellen uitvoeringsplan</i>													
<i>Bewustwording burgers en professionals</i>													
<i>Regionale tafel</i>													
<i>RUPS</i>													
<i>Project Kwetsbare Jongeren</i>													